

Kennis, nut en euro's

RANGLIJST / Jaarlijks moeten universiteiten de prestaties in onderwijs en onderzoek laten zien, maar ook ondernemerschap en maatschappelijke inzet tellen. ScienceWorks stelde voor Elsevier Weekblad de Impact-ranglijst vast.

Arthur van Leeuwen
Illustratie Carolyn Ridsdale

De Universiteit Twente heeft van alle universiteiten de grootste maatschappelijke 'impact'. Traditioneel beschouwt de UT, zoals ze in Enschede kortweg zeggen, zichzelf als 'meest ondernemende universiteit van Nederland'. Die ambitie maakt ze waar. Voeg daarbij het vermogen tot samenwerken met andere onderzoeksinstituten en bedrijfsleven, en de eerste plaats op de *Impact-ranglijst 2017* is verklaard.

Het onderzoeks- en adviesbureau ScienceWorks stelde voor *Elsevier Weekblad* deze ranglijst op als vervolg op de 'valorisa-

tie-rankings' in 2011, 2013 en 2015. Ook de laatste twee keer was de UT nummer 1.

De ranglijst brengt in beeld hoe universiteiten zelf geld verdienen naast de reguliere geldstromen van de overheid voor onderwijs en onderzoek. Tegenwoordig gebruiken de universiteiten liever de term 'impact' dan 'valorisatie'. Dat betekent 'waarde geven aan', maar de directe associatie met euro's geldt in academische kring als al te plat.

Geesteswetenschappers en sociale wetenschappers vroegen zich ook af hoe zij zich zouden moeten meten met een geslaagde start-up in de biotechnologie die goed is voor soms miljarden euro's. En in de wereld van natuur en techniek klonk juist het geluid dat de maatschappelijke waarde

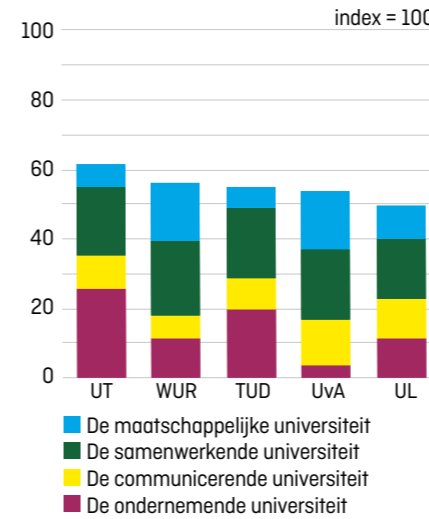
van wetenschappelijke arbeid ook voor beta'ta's meer behelst dan geld alleen.

Universiteiten dingen mee in vier competities, geënt op de rollen die zij vervullen. De eerste drie zijn dezelfde als voorheen: de *ondernemende* universiteit als aanjager van ondernemerschap, de *samenwerkende* universiteit als dienstverlener aan publieke sector en bedrijfsleven, en de *communicerende* universiteit als verspreider van kennis en deelname aan het publieke debat.

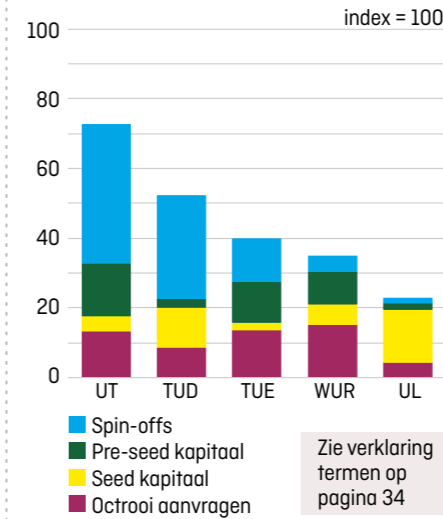
Nieuw is een vierde competitie, voor de rol als *maatschappelijke* universiteit: daarvoor onderzocht ScienceWorks vermeldingen in de stukken van Eerste en Tweede Kamer, het Europees Parlement en gemeenten. Ook is geteld hoeveel wetenschappers er zit-

Universiteiten met impact

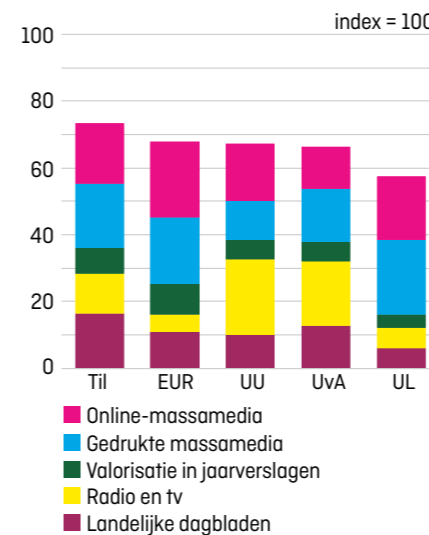
Eindstand

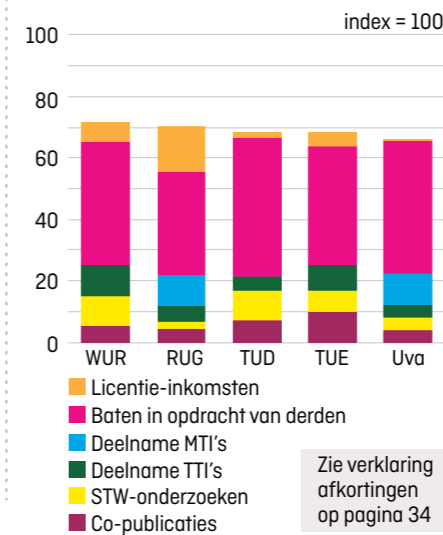
Ondernemende universiteit

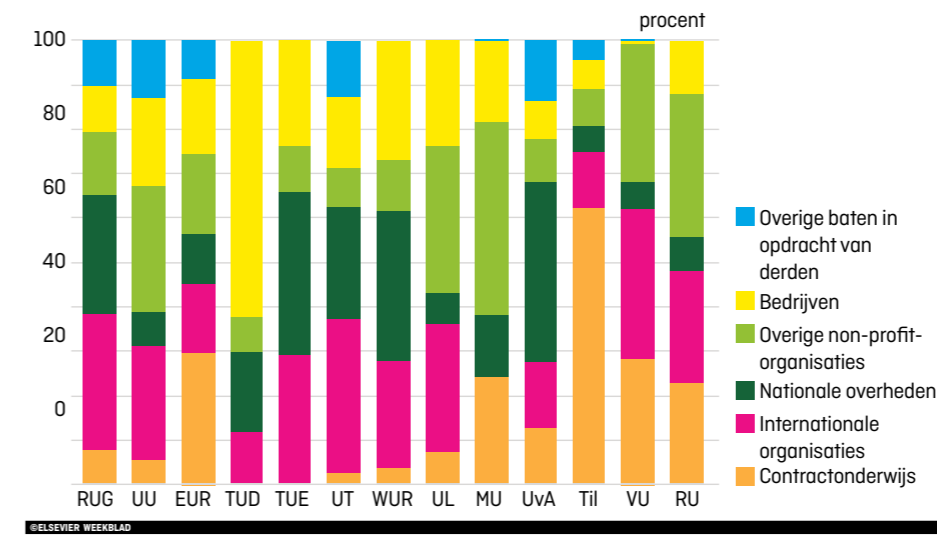
Communicerende universiteit

Samenwerkende universiteit

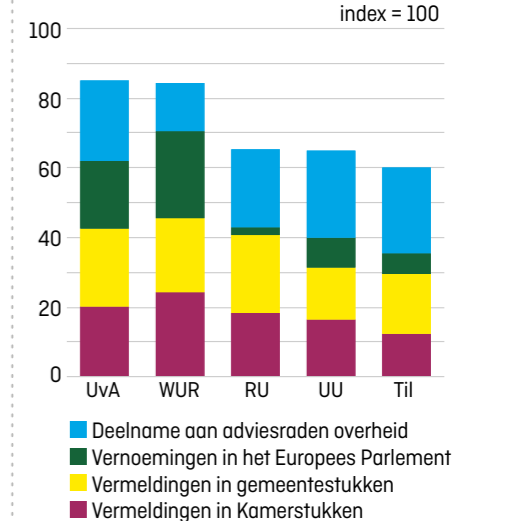
Inkomsten uit opdrachten van derden

Universiteiten

Universiteit	afkorting
Erasmus Universiteit Rotterdam	EUR
Maastricht University	MU
Radboud Universiteit Nijmegen	RU
Rijksuniversiteit Groningen	RUG
Technische Universiteit Delft	TUD
Technische Universiteit Eindhoven	TUE
Tilburg University	Til
Universiteit Leiden	UL
Universiteit Twente	UT
Universiteit Utrecht	UU
Universiteit van Amsterdam	UvA
Vrije Universiteit Amsterdam	VU
Wageningen University	WUR
Academisch Medisch Centrum	AMC
Universitair Medisch Centrum	UMC

Maatschappelijke universiteit

Sterk op onderdelen

De meeste octrooien

Universiteit	aantal
Radboud Universiteit Nijmegen en UMC	51
Rijksuniversiteit Groningen en UMC	46
Technische Universiteit Eindhoven	43

Vermelding radio en tv

Universiteit	aantal
Universiteit Utrecht en UMC	509
Universiteit van Amsterdam en AMC	426
Vrije Universiteit Amsterdam en UMC	218

Vermelding in Kamerstukken

Universiteit	aantal
Universiteit van Amsterdam	441
Vrije Universiteit Amsterdam	383
Wageningen University	377

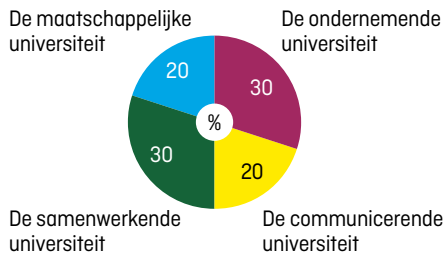
Deelname in adviesraden overheid

Universiteit	aantal
Universiteit Utrecht en UMC	39
Universiteit van Amsterdam en AMC	35
Universiteit Leiden en UMC	32

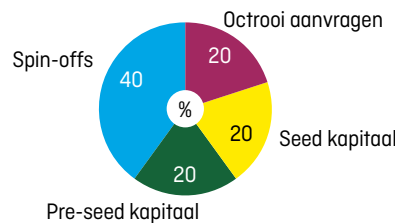
Hoe berekende ScienceWorks de Impact-ranglijst 2017?

Samenstellende delen van de score en gewicht per 'rol' van de universiteit

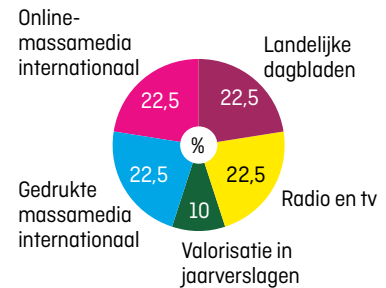
Eindstand

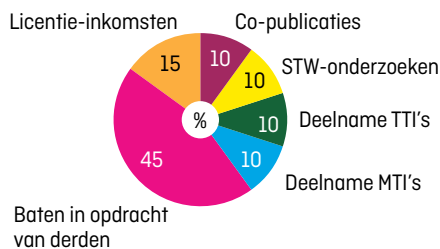
Ondernemende universiteit

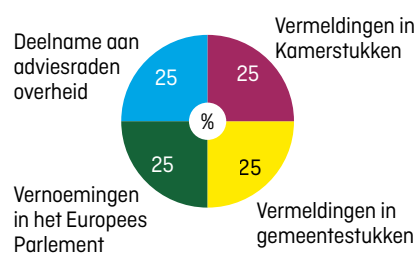
Communicerende universiteit

Samenwerkende universiteit

Maatschappelijke universiteit

Verklaring van afkortingen en termen

Pre-seed kapitaal: voorinvestering door universiteit

Seed kapitaal: investering door universiteit

STW: Technologiestichting STW

MTI: Maatschappelijke Topinstituten (zoals voor stedelijke innovatie)

TTI: Technologische Topinstituten (zoals voor watertechnologie of voedsel)

Bronnen: jaarverslagen universiteiten, DUO, SciVal, STW, TTI's en MTI's, CWTS, LexisNexis, Beeld en Geluid, Buck Consultants International

©ELSEVIER WEEKBLAD

BRON: SCIENCEWORKS (2017)

ten in adviesraden van de overheid.

De meting van impact is niet voor niets een kwestie. Sinds 2011 vraagt de overheid de universiteiten niet alleen naar de prestaties in onderwijs en onderzoek, maar ook naar activiteiten van direct maatschappelijk nut en de opbrengsten.

Tweede op de ranglijst is Wageningen University. Dankzij haar prominente rol als maatschappelijke universiteit verdrongen de Wageningers de Technische Universiteit Delft van de tweede plaats. De TU Delft is nu nummer 3.

Daarachter prijkt de eerste niet-ingenieurs-universiteit, de Universiteit van Amsterdam, dankzij de talrijke aanwezigheid van medewerkers in de wereld van beleid en politiek, in de media en adviesraden van de overheid. De Universiteit Leiden is vijfde met een evenwichtige mix van softe waarden en de harde euro's van de bio-science.

Stimulans

'De ranglijst geeft een gemengd beeld als het erom gaat of de universiteiten ook meer impact hebben verworven de afgelopen jaren,' zegt Frank Zwetsloot (55), directeur van ScienceWorks. 'Enerzijds zie

je dat het topsectorenbeleid – los van beleidsdiscussies daarover – een stimulans is geweest. Al daalden inkomsten uit het bedrijfsleven voor de universiteiten, toch is in allerlei vormen meer samenwerking ontstaan. Dat zie je ook terug in internationale benchmarks voor innovatie.'

Nog zo'n initiatief van de overheid is de Nationale Wetenschapsagenda. Die moet

zorgen voor investeringen in wetenschappelijke kwaliteit, maatschappelijke impact en het verdienvermogen van Nederland. Het kabinet trekt er 400 miljoen euro voor uit. Zwetsloot: 'De vraag is nu al interessant of dat over twee jaar tot resultaten heeft geleid.' In feite probeert de overheid zo de universiteiten extra kansen te bieden om hun eigen geld te verdienen.

Minder optimistisch is Zwetsloot over het ondernemerschap. 'Vanzelfsprekend zie je dat vooral bij technische universiteiten en universitair medische centra. Maar als je alles afpelt, blijkt het aantal start-ups gedaald en kom je tot gemiddeld één of twee per instelling.' Hij ziet daar een mooie taak voor de StartupDelta van prins Constantijn van Oranje, die een 'ecosysteem' van ondernemers, investeerders en kennisnetwerken wil zijn.

Dan de winnaars op onderdelen. Wageningen University werkt het meest samen met kennisinstellingen en bedrijfsleven, Tilburg wint het als het gaat om aanwezigheid in de media, en de Universiteit van Amsterdam is winnaar in de nieuwe categorie van de 'maatschappelijke' universiteit. Maar dat ze zich daar graag in politieke discussies mengen, kan eigenlijk geen nieuws zijn. ■

De bedenker en samensteller van de Impact-ranglijst is ScienceWorks (directeur Frank Zwetsloot en onderzoeker Maarten Dinkelberg msc.). Elsevier Weekblad is verantwoordelijk voor de presentatie en interpretatie.

